

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/2/2023
Identifikačné číslo spisu:	7120011485
Dátum vydania rozhodnutia:	21.02.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7120011485.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaníča na verejnom zasadnutí konanom 21. februára 2024 v Bratislave v trestnej veci obvinenej MUDr. P. V. pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7To/20/2022 z 29. apríla 2022 takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uznesením Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 7To/20/2022, z 29. apríla 2022 v spojení s uznesením Okresného súdu Košice I, sp. zn. 0T/117/2020, z 12. januára 2022

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach § 193 ods. 1, § 280 ods. 2 Trestného poriadku a § 10 ods. 2 Trestného zákona a § 289 ods. 1 Trestného zákona v prospech obvinenej MUDr. P. V..

II. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku uznesenie Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 7To/20/2022, z 29. apríla 2022 a aj uznesenie Okresného súdu Košice I, sp. zn. 0T/117/2020, z 12. januára 2022 zrušuje.

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

III. Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Mestskému súdu Košice prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Uznesením Okresného súdu Košice I, sp. zn. OT/117/2020, z 12. januára 2022 bola trestná vec obvinenej MUDr. P. V., za skutok, ktorého sa mala dopustiť tak, že

v W. na ulici Z. č. X v priestoroch gynekologicko-pôrodníckej ambulancie V. H. R. s. r. o., 7. októbra 2020 v čase ordinačných hodín okolo 11.30 hod. po predchádzajúcom požití alkoholických nápojov vykonávala ako lekárka odbornú ambulantnú činnosť, pričom na základe telefonického oznámenia pre podozrenie z požitia alkoholických nápojov bola u nej hliadkou OO PZ Košice - Staré mesto vykonaná dychová skúška, a to elektronickým prístrojom AlcoQuant 6020 plus, výrobné číslo H., pričom v čase o 11.50 hod. jej bola nameraná hladina 0,62 mg/l alkoholu v dychu a pri opakovanej dychovej skúške v čase o 12.10 hod. jej bola nameraná hladina 0,62 mg/l alkoholu v dychu,

postúpená podľa § 280 ods. 2 Trestného poriadku Slovenskej lekárskej komore, pretože súd prvého stupňa zistil, že nejde o trestný čin, ale tento skutok by sa mal prejednať ako disciplinárne previnenie.

Krajský súd v Košiciach rozhodol na podklade sťažnosti okresného prokurátora uznesením, sp. zn. 7To/20/2022, z 29. apríla 2022 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky prostredníctvom svojho prvého námestníka podal proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, a to s poukazom na naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom generálny prokurátor namietal:

„ ... Trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky je podľa § 289 Trestného zákona je ohrozovacím trestným činom, keď nebezpečenstvo nehrozí bezprostredne, ale má charakter tzv. vzdialeného nebezpečenstva, ktoré ani nemusí vzniknúť. Stačí iba vzdialená možnosť poruchy, ktorá je daná iba tým, že páchatel' vykonal určitú činnosť. Uvedené je možné vyvodiť z ustanovení Trestného zákona, kde zákonodarcu vyžaduje bezprostredné ohrozenie života alebo zdravia ľudí, napr. pri trestnom čine všeobecného ohrozenia podľa § 284, § 285 Trestného zákona, na rozdiel od prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, kde sa takéto bezprostredné ohrozenie života, či zdravia nevyžaduje a postačuje aj ohrozenie potencionálne.

Objektívna stránka prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona spočíva v konaní páchatel'a, ktorý v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, vykonáva zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku. ... Pokiaľ sa krajský súd (strana č. 6 a 7 uznesenia) odvoláva na právny názor okresného súdu, s ktorým sa stotožňuje (pokús trestného činu; činnosť ako lekárky nepatrí medzi činnosti uvedené v § 289 Trestného zákona), je potrebné uviesť, že uznesenia okresného súdu, ktoré bolo sťažnosťou prokurátora napadnuté, takéto právne úvahy neobsahuje. V prípade žalovaného skutku sa jedná o ohrozovací trestný čin, ktorý je započatím vykonávania zamestnania pod vplyvom návykovej látky za súčasného naplnenia niektorého z alternatívnych znakov skutkovej podstaty prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky - možnosť ohrozenia života alebo zdravia ľudí alebo možnosť spôsobenia značnej škody na majetku. Skutok bol dokonaný už prvotným lekárskeym úkonom obvinenej pod vplyvom alkoholu po nástupe do zamestnania v gynekologickej ambulancii. Preto nie je možné konanie obvinenej posudzovať ako konanie v štádiu pokusu. Z hľadiska naplnenia zákonných znakov tohto trestného činu je bezvýznamné, že vykonávaním zamestnania obvinenou v stave vylučujúcom spôsobilosť k žiadnemu zjavne nebezpečnému následku nedošlo. ...

... Sankcia v podobe trestu za vykonávanie zamestnania alebo inej činnosti pod vplyvom návykovej látky prichádza do úvahy len vtedy, pokiaľ množstvo (charakter) požitej látky navodzoval u páchatel'a stav, v ktorom bola jeho spôsobilosť na takúto činnosť vylúčená. Z medicínskeho hľadiska, ktoré je akceptované súdnou praxou v súvislosti s vedením motorových vozidiel, schopnosť človeka je nepriaznivo ovplyvnená, ak hladina alkoholu v krvi dosiahne 0,4762 mg/l etanolu, teda 1 promile. Podľa poznatkov lekárskej vedy vodič nie je spôsobilý bezpečne viesť motorové vozidlo. Obvinená počas

ordinačných hodín v gynekologicko-pôrodníckej ambulancii vykonávala lekárske povolanie, pričom jej bola v čase 11:50 hod. a následne aj 12:10 hod. nameraná hodnota 0,62 mg/l alkoholu v dychu. Konštatovanie krajského súdu, že konaním obvinenej v dôsledku vykonávania rutinných neinvazívnych gynekologických úkonov v bežnej praxi nemohlo dôjsť k žiadnemu ohrozeniu života alebo zdravia pacientov, keď na dokazovanie trestného činu podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona je potrebné pri splnení ďalších znakov tohto trestného činu, aby páchatel' zamestnanie alebo činnosť v stave vylučujúcom spôsobilosť už skutočne vykonával (napr. v prípade vodiča motorového vozidla je potrebné, aby sa s vozidlom pohol), vyvoláva zdanie, že bežné vyšetrenie u lekára, pokiaľ nie je spojené s invazívnym zásahom, vlastne nie je skutočným výkonom lekárskeho povolania a je porovnateľné s konaním vodiča, ktorý sa s motorovým vozidlom nepohol. Aj pri bežnej, rutinne vykonávanej lekárskej praxi môže dôjsť v dôsledku ovplyvnenia návykovou látkou k chybnému určeniu diagnózy, nesprávnemu vyhodnoteniu laboratórnych výsledkov alebo nesprávnej indikácii liekov, keď zdravie jedinca je v tomto prípade ohrozené priamo konaním ošetrojúceho lekára.

Pri akceptovaní názoru krajského súdu prezentovaného v jeho rozhodnutí by potom ako trestné nemohlo byť posudzované napr. konanie vodiča pod vplyvom alkoholu, ktorý by viedol vozidlo na prázdnej ceste bez ďalších účastníkov cestnej premávky, príp. na prázdnom parkovisku, keďže týmto konaním by nebol spôsobilý dospieť k žiadnemu zjavne nebezpečnému následku. ...

... pre právne posúdenie skutku sú závery znaleckého posudku právne irelevantné, pretože na naplnenie zákonných znakov trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona postačuje vzdialenejšia možnosť poruchy, ktorá nemusí nastať, teda nedôjde k ohrozeniu života alebo značnej škody na majetku. ... Nad rámec, aj napriek právnej irelevancii znaleckého posudku vo vzťahu k predpokladanému následku, je potrebné uviesť, že v znaleckom posudku znalec uviedol, že nevie vylúčiť, či obvinená vo svojom profesijnom zadaní ako gynekologička nemohla ohroziť pri výkone ambulantnej starostlivosti pod vplyvom alkoholu život alebo zdravie svojich pacientiek, ak by sa na ambulanciu v inkriminovaný deň dostavili pacientky s komplikovanejšími diagnózami.

Nemožno súhlasiť ani s názorom krajského súdu, že pravidelne sa opakujúca činnosť obvinenej ako lekárky kritického dňa, nepatrí medzi činnosti, ktoré má na mysli ustanovenie § 289 ods. 1 Trestného poriadku. Ustanovenie § 289 ods. 1 Trestného poriadku sa nevzťahuje len na činnosti nepravidelného charakteru (napr. vedenie motorového vozidla), ale aj na zamestnanie, čo výkon lekárskej starostlivosti bezpochyby je. Obvinená v čase ovplyvnenia návykovou látkou vykonávala lekárske úkony ako svoje zamestnanie. Nemožno v tejto súvislosti poprieť, že pri výkone lekárskej starostlivosti sa vyžaduje sústredená pozornosť a schopnosť správne a pohotovo reagovať na vzniknuté situácie, keď v prípade oslabenia tejto pozornosti alebo schopností pod vplyvom alkoholu môže dôjsť k ohrozeniu života alebo zdravia. Navyiac je potrebné poukázať na ustanovenie § 4 ods. 1 zákona č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov, v zmysle ktorého osoby vykonávajúce činnosť, pri ktorej by mohli ohroziť život, zdravie sebe alebo iným osobám alebo poškodiť majetok, nesmú požívať alkoholické nápoje alebo iné návykové látky pri vykonávaní tejto činnosti alebo pred jej vykonávaním, ak by počas tejto činnosti mohli byť ešte pod ich vplyvom. ...

... Obvinená konala prinajmenšom v nepriamom úmysle v zmysle § 15 písm. b) Trestného zákona, pretože vedela, že svojím konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom a pre prípad, že ho spôsobí, bola s tým uzročená. Vzhľadom na vyššie uvedené zastávam názor, že konaním obvinenej MUDr. P. V. boli naplnené všetky zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie aj zistenie, že skutok nebol kvalifikovaný ako trestný čin, hoci vykazoval všetky zákonné znaky prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona.

Konajúce súdu v dôsledku nesprávnej aplikácie hmotnoprávneho ustanovenia zakotvujúceho tzv. materiálny korektív, a nesprávneho záveru o absencii objektívnej stránky stíhaného prečinu porušili zákon v prospech obvinenej ...“.

Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že:

- podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vysloví, že uznesením Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 7To/20/2022, z 29. apríla 2022 bol porušený zákon v ustanovení § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a predchádzajúcim konaním bol porušený v ustanovení § 280 ods. 2 Trestného poriadku a v ustanoveniach § 2 ods. 10, § 289 ods. 1 Trestného zákona, v prospech obvinenej MUDr.

P. V.;

- podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zruší uznesenie Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 7To/20/2022, z 29. apríla 2022 a uznesenie Okresného súdu Košice I, sp. zn. 0T/117/2022, z 12. januára 2022 ako i ďalšie rozhodnutia, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej dôjde zrušením, stratia podklad;
- podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikáže Okresnému súdu Košice I, aby vec v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol.

K dovolaniu generálneho prokurátora sa prostredníctvom svojho obhajcu vyjadrila obvinená, ktorá uviedla, že zotrváva na všetkých vyjadreniach, ktoré vo veci doposiaľ uviedla, dôvody dovolania považuje za nepreukázané a dovolaciemu súdu navrhla, aby dovolanie v zmysle § 392 ods. 1 Trestného poriadku zamietol.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku), osobou oprávnenou na podanie dovolania (§ 369 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku) a že podané dovolanie spĺňa obligatórne náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku).

Nezistiac dôvody pre odmietnutie dovolania podľa § 382 Trestného poriadku najvyšší súd viazaný jeho dôvodmi (§ 385 ods. 1 Trestného poriadku) následne preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutých rozhodnutí, voči ktorým podal generálny prokurátor dovolanie ako aj správnosť postupu konania, ktoré rozhodnutiam predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné, a to na podklade nasledovných právnych úvah.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, pričom nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

V porovnaní s dôvodmi, ktoré opodstatňujú podanie odvolania, sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie. Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť súdneho rozhodnutia v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Preto sú možnosti podania dovolania - vrátane dovolacích dôvodov - striktne obmedzené, aby sa potenciálne „širokým“ uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala v rámci konania pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako ďalšie odvolanie.

Pre väčšiu prehľadnosť najvyšší súd úvodom rekapituluje, že v danej veci bola situácia tá, že Okresný súd Košice I (v súčasnosti Mestský súd Košice) najprv rozsudkom, sp. zn. 0T/117/2020, zo 17. mája 2021 podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku oslobodil MUDr. P. V. spod obžaloby, podľa ktorej mala spáchať prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona za skutok tam uvedený, pretože ten nie je trestným činom. Na podklade odvolania okresného prokurátora odvolací Krajský súd v Košiciach uznesením, sp. zn. 7To/36/2021, z 29. septembra 2021 podľa § 321 ods. 1 písm. b), písm. c) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol. Pri opätovnom rozhodovaní Okresný súd Košice I uznesením, sp. zn. 0T/117/2020, z 12. januára 2022 vec menovanej obvinenej postúpil podľa § 280 ods. 2 Trestného poriadku Slovenskej lekárskej komore, pretože zistil, že nejde o trestný čin, ale skutok by sa mal prejednať ako disciplinárne previnenie. Krajský súd v Košiciach následne uznesením, sp. zn. 7To/20/2022, z 29. apríla 2022 sťažnosť okresného

prokurátora voči zvolenému postupu podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. Proti tomu podal generálny prokurátor dovolanie, a to z dôvodu, ktorým sa najvyšší súd v ďalšom zaoberá.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premĺčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

V zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, je dovolací súd viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie, pričom nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa môže generálny prokurátor v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

K dovolacej námietke týkajúcej sa objektívnej stránky prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky.

Podstatným, najvyšším súdom identifikovaným, nesúlalom medzi rozhodnutiami skôr konajúcich súdov a dovolaním generálneho prokurátora je rozdielny právny názor na otázku naplnenia objektívnej stránky skutkovej podstaty prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona. Naplnenie obligatórnych znakov skutkovej podstaty trestného činu je základným predpokladom pre kvalifikáciu určitého skutku ako trestného činu. Orgány činné v trestnom konaní v prípravnom konaní a súdy v súdnom konaní sú povinné skúmať, či určitý skutok na podklade ustáleného skutkového stavu napĺňa formálne a pri prečinoch aj materiálne znaky skutkovej podstaty trestného činu. Len vec, v ktorej prejednávany skutok nevykazuje čo i len jeden z obligatórnych znakov skutkovej podstaty trestného činu, môže byť postúpená na prejednanie inému orgánu (§ 280 ods. 2 Trestného poriadku).

Proces skúmania naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu je z hľadiska myšlienkového postupu súdu a orgánov činných v trestnom konaní subsumpciou (alebo podradením) zisteného a ustáleného skutku pod zákonné ustanovenie osobitnej časti Trestného zákona. Podradenie skutkových zistení pod konkrétne zákonné ustanovenie je otázkou právnou, a preto najvyšší súd konštatuje, že pokiaľ generálny prokurátor ako dovolateľ v dovolacom konaní napáda nepodradenie zisteného skutku na podklade vykonaných dôkazov pod zákonné ustanovenie § 289 ods. 1 Trestného zákona, jedná sa o otázku právnú (a nie skutkovú), ktorá je spôsobilá vo svojej podstate naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Na základe vyššie uvedeného najvyšší súd konštatuje, že generálny prokurátor správne zaradil dovolacie námietky týkajúce sa súdmi vysloveného nenaplnenia formálnych znakov skutkovej podstaty trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a preto najvyšší súd pristúpil k prieskumu dovolaním napadnutých výrokov upriamujúc pozornosť na generálnym prokurátorom vytýkané nedostatky ohľadne právnej kvalifikácie skutku.

Podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona kto vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

Objektívna stránka skutkovej podstaty prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, zahŕňajúca konanie, následok a príčinnú súvislosť medzi konaním a následkom, je naplnená za kumulatívneho naplnenia týchto troch podmienok:

- 1.) páchateľ vykonáva zamestnanie alebo inú činnosť v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky;
- 2.) vzniklo nebezpečenstvo smrti alebo ujmy na zdraví alebo nebezpečenstvo vzniku značnej škody na majetku, pričom postačuje vznik vzdialeného nebezpečenstva, nevyžaduje sa nebezpečenstvo bezprostredné;
- 3.) medzi konaním páchateľa a vznikom nebezpečenstva smrti, ujmy na zdraví alebo značnej škody na majetku je príčinná súvislosť (kauzálny nexus).

Najvyšší súd sa v tejto súvislosti nestotožňuje s právnym záverom skôr konajúcich súdov, ktoré skonštatovali, že zistený skutok nie je trestným činom, nakoľko konaním obvinenej nemohlo dôjsť k žiadnemu ohrozeniu života alebo zdravia pacientov z dôvodu, že v deň spáchania skutku vykonávala iba rutinné neinvazívne gynekologické úkony. Dovolací súd považuje tento právny záver za neakceptovateľný. Predmetná právna úvaha súdov je z dôvodu zaradenia prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky medzi ohrozovacie trestné činy neudržateľná. O ohrozovacích trestných činoch platí, že následkom konania páchateľa nie je vznik poruchy na záujme chránenom Trestným zákonom, ale na ich spáchanie postačuje vznik ohrozenia záujmu chráneného Trestným zákonom, t. j. objektu skutkovej podstaty trestného činu. Relevantným následkom konania páchateľa postačujúcim na naplnenie formálneho znaku skutkovej podstaty prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona je aj vznik vzdialeného (nemusi ísť o bezprostredné) rizika poruchy na záujme chránenom trestným zákonom, a teda v tomto prípade spôsobené riziko úmrtia, poškodenia zdravia alebo značnej škody na majetku.

Znalecký posudok, vykonaný v súdnom konaní ako dôkaz, vylúčil možnosť ohrozenia života a zdravia iba vo vzťahu k pacientkam, ktoré sa v deň spáchania skutku do gynekologickej ambulancie obvinenej dostavili. Zo spisu najvyšší súd zistil, že znaleckým posudkom nebola vylúčená možnosť ohrozenia vo vzťahu ku všetkým pacientkam, ktoré sa mohli v ten deň do gynekologickej ambulancie obvinenej dostaviť. Úvaha krajského súdu o tom, že k zjavne nebezpečnému následku počas ordinovania obvinenou nedošlo, je relevantným skutkovým záverom, ktorý síce môže platiť, avšak pre skúmanie, či bola naplnená objektívna stránka trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, je toto zistenie bez ďalšieho iba čiastočným zistením, ktorým nie je možné odôvodniť záver o nenaplnení objektívnej stránky prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky.

Vykonávanie pracovnej náplne ambulantného lekára v odbore gynekológia je do istej miery nepochybne nepredvídateľnou činnosťou, nakoľko lekár v ambulancii vo všeobecnosti nerieši iba vopred objednaných pacientov, ale je povinný ošetrovať alebo liečiť aj akútne prípady, ktoré sa do ambulancie z dôvodu rôznych zdravotných problémov dostavia. V prípade, že sa lekár v stave vylučujúcom spôsobilosť dostaví do svojho zamestnania a ordinuje, je potrebné počítať s tým, že za určitých okolností bude povinný vykonávať svoju pracovnú náplň v celom rozsahu. Je potom z pohľadu lekára vecou náhody, akí pacienti sa do ambulancie dostavia a aké zákroky a úkony v bežnej praxi vykoná. Na

vznik ohrozenia (nebezpečenstva) ako následku, ktorý tvorí obligatórnu súčasť objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, teda postačí, že lekár ordinuje v stave vylučujúcom spôsobilosť a súčasne platí, že by mohol ohroziť čo i len jedného pacienta, ktorý sa môže v ten deň do ordinácie dostaviť.

Inými slovami, pre určenie, či nastal následok predpokladaný Trestným zákonom, nestačí vyhodnotiť, či mohol byť ohrozený život alebo zdravie osôb, ktoré sa do gynekologickej ambulancie dostavili, ale je potrebné vyhodnotiť, či mohol byť ohrozený život alebo zdravie všetkých osôb, ktoré sa mohli v ten deň do gynekologickej ambulancie dostaviť. Skôr konajúce súdy sa týmto nezaoberali, a preto myšlienkový postup smerujúci k vylúčeniu subsumpcie nemohol byť úplný, a preto ani správny a zákonný.

Najvyšší súd poznamenáva, že sa stotožňuje s názorom generálneho prokurátora, že trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky je dokonaný započatím vykonávania zamestnania pod vplyvom návykovej látky za predpokladu, že existuje vzdialená možnosť ohrozenia života alebo zdravia ľudí alebo možnosť značnej škody na majetku. Argumentáciu krajského a okresného súdu v tejto oblasti je možné zhrnúť tak, že následok predpokladaný zákonom by podľa ich názoru nastal výlučne vtedy, ak by pacientka s vážnejšou diagnózou, pri ktorej by mohol byť v dôsledku lekárovho stavu vylučujúcom spôsobilosť ohrozený život a zdravie, vstúpila do ambulancie. Najvyšší súd sa nestotožňuje s týmto právnym názorom, nakoľko v takomto prípade skôr konajúce súdy pracujú iba s existenciou hrozby bezprostredného následku a neodôvodnene vylučujú možnosť naplnenia objektívnej stránky v prípade existencie hrozby vzdialeného následku, čo odporuje ustáleným záverom právnej praxe a judikatúry.

Vo vzťahu k ďalšiemu právnemu názoru skôr konajúcich súdov ohľadne nenaplnenia objektívnej stránky z dôvodu, že obvinená nevykonávala činnosť špecifikovanú v § 289 ods. 1 Trestného zákona, najvyšší súd len uvádza, že obvinená zjavne na základe ustálených skutkových zistení ordinovala v gynekologickej ambulancii, pričom túto činnosť vykonávala ako svoje zamestnanie. Nie je vylúčené naplnenie objektívnej stránky prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky činnosťou, ktorá má pravidelný charakter. Pravidelnosť alebo nepravidelnosť činnosti vykonávanej páchateľom prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky je z právneho hľadiska irelevantná.

Na záver úvah k tejto časti dovolania možno preto ustáliť, že objektívna stránka skutkovej podstaty prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona bola v prípade obvinenej jednoznačne naplnená a na tomto mieste po zvážení všetkých okolností prípadu zároveň konštatovať, že jej konaním predmetná skutková podstata bez pochyb naplnená.

K materiálnemu korektívu.

Podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchateľa je jeho závažnosť nepatrná.

Materiálny korektív vo svojej podstate predstavuje výnimku z formálneho prístupu k aplikácii ustanovení Trestného zákona, nakoľko umožňuje súdom vysloviť, že skutok nie je možné kvalifikovať ako prečin aj za súčasného naplnenia formálnych znakov prečinu páchateľom, pokiaľ je závažnosť činu nepatrná. Ustanovenie § 10 ods. 2 Trestného zákona je naplnením jedného zo základných princípov trestného práva, a to princípu subsidiarity trestnej represie (princíp ultima ratio) aplikovateľného výlučne pri skúmaní kvalifikácie skutku ako prečinu. Spôsoby spáchania skutku naplňajúceho formálne znaky prečinu sú rôzne, a preto je aj závažnosť konania rôznych páchateľov odlišná. Pri hodnotení závažnosti skutku naplňajúceho formálne znaky prečinu je potrebné sa zamerať najmä na spôsob spáchania trestného činu, jeho následky a okolnosti (test objektívnej stránky) a mieru zavinenia, pohnútku (test subjektívnej stránky). Všetky zistené okolnosti spáchaného skutku je potrebné vyhodnotiť v súhrne, nie izolovane, a bez toho, aby boli niektoré preceňované na úkor iných (R II/1965).

Okresný a krajský súd vo svojich rozhodnutiach zhodne uvádzali, že závažnosť prejednávaneho skutku

považujú za nepatrnú, čo podľa ich názoru odôvodňuje použitie materiálneho korektívu podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona. Je teda dôvodné predpokladať, že pokiaľ by sudy po zrušení a vrátení vecí na podklade zisteného skutkového stavu skonštatovali naplnenie formálnych znakov prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, na základe ustanovenia § 10 ods. 2 Trestného zákona by zároveň skonštatovali nenaplnenie materiálneho znaku prečinu, nakoľko závažnosť žalovaného skutku by vyhodnotili ako nepatrnú.

Hodnotenie závažnosti zisteného skutku slúžiace na určenie, či je závažnosť skutku, ktorý môže byť kvalifikovaný ako prečin, vyššia ako nepatrná, spadá do pôsobnosti prieskumu vykonávaného dovolacím súdom na podklade dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (R 121/2014). Aplikácia materiálneho korektívu podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona je použitím iného hmotnoprávného ustanovenia, pričom správnosť alebo nesprávnosť použitia tohto ustanovenia je najvyšší súd oprávnený hodnotiť na podklade zisteného a pre účely dovolacieho konania nezmeniteľného skutkového stavu. Správnosť alebo nesprávnosť použitia ustanovenia § 10 ods. 2 je otázkou právnou, nie otázkou skutkovou.

Najvyšší súd s poukazom na vyššie uvedené pristúpil k posúdeniu, či je možné vyhodnotiť skutok, ktorý sa obvinenej kladie za vinu ako čin s nepatrnou závažnosťou a dospel k záveru, že sa s právnymi úvahami skôr konajúcich súdov ohľadne nepatrnej závažnosti skutku nestotožňuje a má za to, že z ustáleného skutkového stavu nevyplýva žiadna okolnosť vylučujúca naplnenie materiálneho znaku prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky. Aplikáciu materiálneho korektívu možno podložiť predovšetkým mimoriadnymi okolnosťami, ktoré znižujú závažnosť prečinu do takej miery, že jeho dôsledky alebo zavinenie páchatel'a je v porovnaní s inými skutkami napĺňajúcimi formálne znaky skutkovej podstaty toho istého prečinu neporovnateľne menej závažné.

Skôr konajúce sudy odkazujú vo svojich rozhodnutiach na okolnosti spáchania skutku, a to požívanie alkoholu z dôvodu citového rozrušenia spôsobeného smrťou manžela, nepriamy úmysel obvinenej a na neprivodenie bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia. K tomu najvyšší súd uvádza, že požívanie alkoholu z dôvodu citového rozrušenia môže byť poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 Trestného zákona, avšak s prihliadnutím na závažnosť spôsobeného ohrozenia (ujma na živote alebo zdraví) nemôže znižovať závažnosť skutku do takej miery, aby mohla byť označená ako nepatrná. Ani zavinenie vo forme nepriameho úmyslu nie je pri prečinoch ohrozenia pod vplyvom návykovej látky ničím mimoriadnym, ide skôr o pravidelne sa vyskytujúcu formu. Prevažujúca väčšina páchatel'ov prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky nechce ohroziť životy a zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku, avšak napriek tomu je s týmto následkom uzročená, čo postačuje na naplnenie subjektívnej stránky tohto prečinu bez toho, aby bola závažnosť skutku znížená na nepatrnú úroveň. K neprivodeniu bezprostredného ohrozenia života a zdravia, najvyšší súd nadväzujúc na vyššie uvedené uvádza, že pri ohrozovacích trestných činoch je bežné neprivodenie bezprostredného ohrozenia (nebezpečenstva), postačuje vytvorenie vzdialeného nebezpečenstva. Okolnosti, ktoré majú odôvodňovať použitie § 10 ods. 2 Trestného zákona, ani spolu v súhrne neznižujú závažnosť skutku na nepatrnú úroveň.

Pokiaľ ide o tvrdenie skôr konajúcich súdov, že „skutok bol spáchaný v štádiu pokusu“, k tomu najvyšší súd uvádza, že ani s touto právnou úvahou súdov nižších inštancií sa nestotožňuje. Je pravdou, že aj ohrozovací trestný čin môže byť v zmysle konštantnej judikatúry spáchaný v štádiu pokusu (R 40/1980). Pokusom trestného činu sa v zmysle § 14 ods. 1 Trestného zákona rozumie konanie, ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu trestného činu, ktorého sa páchatel' dopustil v úmysle spáchať trestný čin, ak nedošlo k dokonaniu trestného činu.

Vývinové štádium pokusu trestného činu v prípade prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona prichádza v súlade s ustálenou judikatúrou do úvahy výlučne vtedy, ak by sa obvinená na pracovisko dostavila s úmyslom ordinovať, avšak by sa k samotnému prijímaniu pacientov nedostala napríklad z dôvodu kontroly hliadkou Policajného zboru. Príkladmo, obdobne to platí aj pri vedení motorového vozidla pod vplyvom návykovej látky, kedy naštartovanie motorového vozidla

s úmyslom motorové vozidlo viesť napriek stavu vylučujúcemu spôsobilosť, má byť kvalifikované ako pokus o spáchanie trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky. Vedenie motorového vozidla v stave vylučujúcom spôsobilosť je potrebné kvalifikovať ako dokonaný trestný čin.

Vzhľadom na uvedené kvalifikácia predmetného skutku ako pokusu trestného činu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona po začatí ordinovania a prijímania pacientov neprichádza do úvahy, a preto dovolací súd aj v tomto prípade sa nestotožňuje s právnou úvahou skôr konajúcich súdov.

Nad rámec uvedeného najvyšší súd považuje za dôležité zdôrazniť, že nekvalifikovaným výkonom lekárskeho povolania môže byť spôsobená závažná ujma na živote alebo zdraví aj za predpokladu, že lekár nie je pod vplyvom návykových látok. Požitie návykových látok pred alebo počas výkonu lekárskeho povolania a privodenie si stavu vylučujúceho spôsobilosť, je závažným previnením vo vzťahu k osobám, ktoré sa do ordinácie lekára dostavia a očakávajú profesionálne a kvalifikované vykonanie lekárskeho výkonu. Akékoľvek zľahčovanie ohrozenia života a zdravia pacientov bez riadneho a presvedčivého odôvodnenia je s prihliadnutím na objekt chránený Trestným zákonom neprípustné. Použitie ustanovenia § 10 ods. 2 Trestného zákona si vyžaduje náležité odôvodnenie, ktoré presvedčivo odliší identifikované okolnosti smerujúce k nepatrnej závažnosti prejednávaného skutku oproti iným skutkom naplňajúcim formálne znaky toho istého prečinu. Dovolací súd žiadne takéto okolnosti počas preskúmania veci nenašiel.

V trestnej veci obvinenej tak neprichádza v úvahu ani aplikácia materiálneho korektívu.

S ohľadom na uvedené najvyšší súd konštatuje, že dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné s odkazom na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku.

Úlohou súdu prvého stupňa v konaní po zrušení dovolaním napadnutých rozhodnutí bude zohľadniť skôr uvádzané a v zmysle toho aj postupovať.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.